

UĞUR ERSOY'un YEDİ RENGİ

Uğur ERSOY - Feri ERSOY ile, Mıhrıcan Yaylası, 1997

1, 2 ve 3 Temmuz 1999 günleri Ankara'da inşaat Mühendisliği çevrelérinin ilgisini çekecek iki önemli etkinlik gerçekleştirilecek. Değerli meslektaşımız, hocamız, dostumuz Uğur ERSOY onuruna düzenlenen ve yurt dışından ve içinden birçok seçkin bilim adamının katılacağı uluslararası I/Uğur ERSOY Sempozyumu", 1 ve 2 Temmuz günleri Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yapılacak. Onu izleyen Cumartesi günü de "Sayın Uğur ve Feri ERSOY Onurlarına Akşam Yemeği" başlığıyla sunulan ve hocamızın renkli kişiliği çevresinde yoğunlaşan bir dostluk ortamı gerçekleştirilecek.

Öğrencisi, meslektaşı, otuz yıllık çalışma arkadaşı Tuğrul TANKUT'un Sayın Uğur ERSOY'la bu çerçeve içinde yaptığı söyleşiyi aşağıda sunuyoruz.

GİRİŞ

TUĞRUL TANKUT- Hoşgeldiniz Sayın ERSOY, uzun süredenberi bir türlü gerçekleştirilemediğimiz bu çalışmayı umanım bugün yapabile-

ceğiz. Bu söyleşinin birtakım güçlükleri olduğunu düşünüyorum, Bence en önemli güçlük 40 yıllık ilişkimize sayfaya sığdırmanın zorluğu.

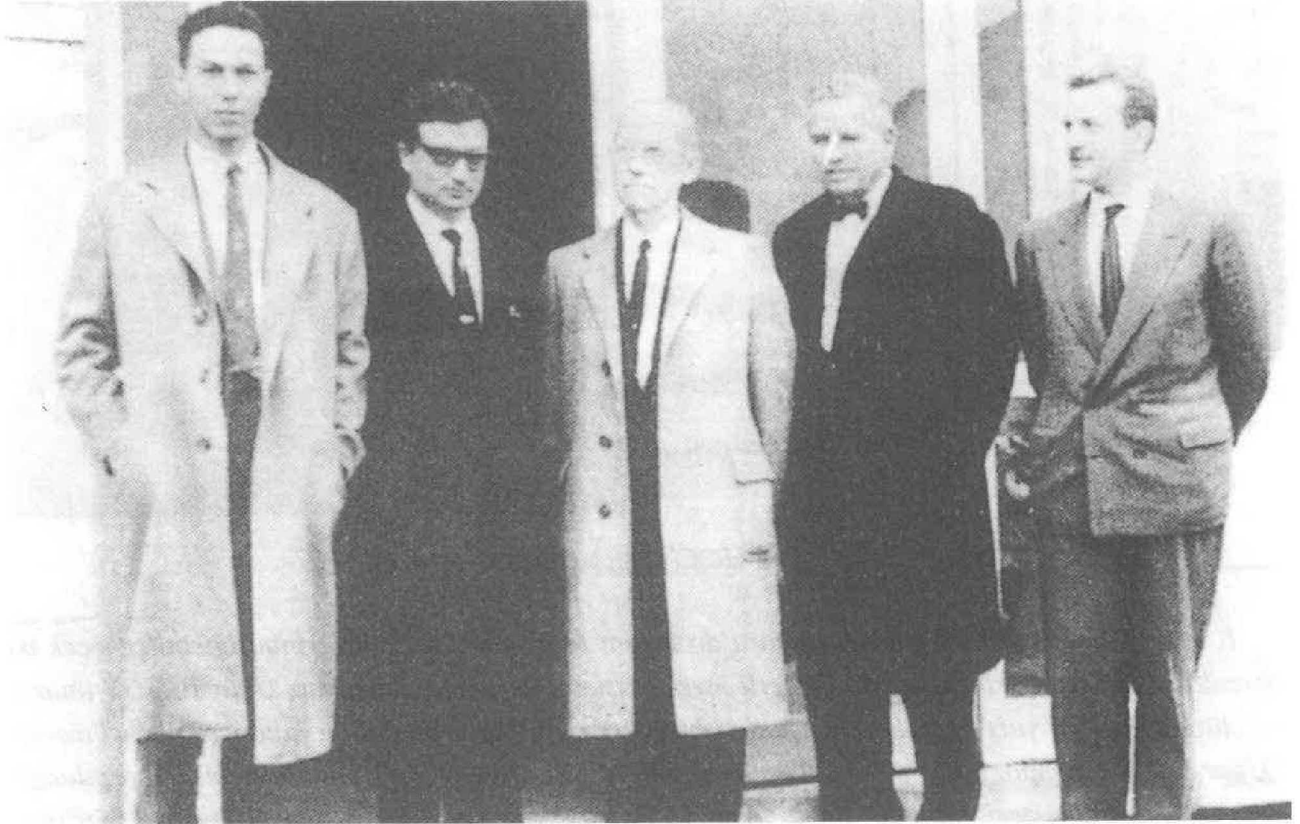
Sanıyorum, İkinci önemli güçlük sizin çok boyutlu bir insan olmanız. Bunların kısaca da olsa, sağlıklı biçimde bu söylevde yansımalarını diliyor olmam.

Üçüncü güçlük de çok yakınlarda sizinle, bu sistematik içinde değilse bile, aşağı yukarı bu kapsamda bir söyleşinin yapılmış ve yayınlanmış olması.

MÜHENDİS UĞUR ERSOY

Tuğrul TANKUL - Bütün bunları göz önünde bulundurarak lütfen bu çalışmayı yedi ana başlık altında yürütmek dileğindeyim. İlk ola-

Uğur ERSOY - Benim mühendis olmağa niyetim yoktu. Benim amacım edebiyat okumaktı, onu çok seviyordum; ama fen derslerim de gayet iyiydi. Tarsus Koleji'ndeki İngiliz Edebiyatı hocasının telkiniyle ben o tarafa kayma eğilimliydim; olmadı. Babam beni zayıf bir noktadan yakaladı; "Mühendisliği yapamayacağını anladın herhalde" diyerek bana biraz meydan okudu. Mühendisliği bitirdikten sonra edebiyat okumak niyetiyle, mühendislik okurken de başladım. Birincisine kararım kesindi. ikinci sene "Acaba ?" dedim; üçüncü sene mühendisliği çok sevdim. Ve sonra bırakmadım.

Uğur ERSOY, Metin BERKMAN, Prof. FERGUSON, Mr. REESE, Murat DİKMEN, ODTÜ Berekoloni. 1962

rak ele almayı önerdiğim "Uğur ERSOY'un Mühendislik Boyutu" ya da bir mühendis olarak Uğur ERSOY. Uğur ERSOY'un mühendislik özellikleri, deneyimi, düşünceleri neleri kapsıyor. Dilerseniz buna

"Uğur ERSOY'un Mühendislik Eğitimiyle başlayalım.

Daha sonra Amerika'ya giderek Prof. FERGUSON'la beraber çalışmaya başlayınca ve ardından REESE'nin bürosunda uygulamada çalışınca mühendisliğe duyduğum sempati sevgiye dönüştü, REESE'nin anlamıyla gerçek bir mühendistim. ama FERGUSON'da her zaman araştırmacı olarak

mühendis gibi düşünürdü; yani, mühendislikte önemli olmayan bir şeyi araştırma olarak ele almazdı.. Özellikle REESE'ine bana benimsettiği bir ilke çok önemlidir: Eğer bir problem fizik olarak varsa, o problemin muhakkak bir çözümü vardır. REESE'ine her zaman bize telkin ettiği,, çok yaklaşık da olsa bu çözümün elde edilmesi idi, en ekonomik şekilde elde edilmesi..

Dolayısıyla, bunlar bendeki mühendislik kavramını bayağı somutlaştırdı ve ben şu anda da mühendisliği öyle görüyorum. Bana göre, mühendislik demek, sorunların çözümü demektir: sorunları yaklaşık yöntemlerle, ama mutlaka ekonomik ve pratiğe uygulanır bir biçimde çözmek. Bilirsin,bizim buradaki araştırmaların da hemen hemen hepsi, bu anlayışa uygun olup pratikle yakından ilişkilidir. Benim mühendislikteki genel yaklaşımım böylece özetlenebilir..

Tuğrul TANKUL - Eğitiminizle ilgili konuya başladınız, FERGUSON'dan sonra REESE'a de değinerek uygulamaya da geçmiş oldunuz. Uygulama alanındaki çeşitliliğinç anıla-

nruziçeşitli yerlerde daha önce yayınladığınız biliyoruz ama, bu söyleşiyde de yararlı katkısı olacağını, mühendislere yol gösterecek nitelikte olduğunu düşündüğünüz bir iki olayı anlatmanız, mühendislik uygulaması hakkında ne düşündüğünüzü de bize yansıtacaktır; derseniz bunu yapalım.

Uğur ERSOY:-Ben, önce FERGUSON'dan başlayayım, tam uygulamayla ilgili olmasa da insan hayatında çok önemli roloynayan şeyler var. Yüksek lisans tezinde, boyuna donatının kesme dayanımına etkisi olduğunu scvuncürn: ama, elimde yeterli deney sonucu yoktu. FERGUSONbuna kötürnodiği-ni söyleyince, bu bölümü tezden çıkarmağa kalktım; hocam bana fena halde kızdı. "Sen, bunu düşünüyor musun, buna inanıyor musun, savunabilir misin?" diye sordu. "Evet" dedim, "O zaman kalsın" dedi.. Tez savunmasından sonra ben, odadan çıkarken FERGOSUN'un son olarak söylediği şeydi: "ERSOV,o konuda seninle hólô aynı fikirde değilim". Buna rağmen tezi onayladı. Bunlar her insanın yapabileceği şeyler değil. Daha

Uğur ERSOY en yakın arkadaşı Nami ÜNEL, 1993

da ilginç, aradan 3-4 sene geçtikten. ben konuyu unuttuktan sonra. bana bir mektup yazarak o konuda kendisinin yanlış, benim doğru olduğumu söylemek büyüklüğünü göstermesiydi.

REESE sorunlara çok pratik açıdan yaklaşıyordu. Günün birinde bir toplantıya yetişecekti. Benden çok hızlı bir şekilde birtakım skeçler yapmamı istedi. Benim skeçlerim de yazım da kötüdür. Bir pelür kağıda çizdiğim skeçleri alıp uzun boylu inceledi. Müthiş bir

mene gerek yok; o diferansiyel denklemi çözecek bir matematikçi nasılsa bulabilirim. Mühendisin asıl işi. o önemli konuyu diferansiyel denklem haline getirmektir." derdi.

REESE'in çok ilginç bir ders verme şekli vardı. Bana ilk defa tek katlı bir çerçeve verdi ve ben de bunu ankastre olarak çözdüm. Bana ankastreliğin ne olduğunu sordu. Dönmenin sıfırlandığını söylediğimde beni aşağıdaki laboratuvara gönderip bir deney yapmamı istedi. Ben aşağı gittim ve önerdi-

İMO Diyarbakır Konferansı. Deliller Hanı, 25 Mart 1988

fırça yiyeceğimi tahmin ediyordum, "Bu ne rezalet?" diye. Elindeki kağıtları ofiste gösterdi ve dedi ki: "Benim istediğim güzel resim değil, güzel yazı değil. Bu yazı okunabiliyor mu; bu çirkin yazı okunabiliyor mu; okunuyor. Buskeçte istediğimiz her şey onatılabilir mu; anlatılıyor. Mühim olan budur, gerisini ben bir ressamı çizdiririm" dedi.

REESE'in hesap konusuna da yaklaşımı öyleydi. Örneğin. sofistike bir hesap yaptınız ve çok özel bir konuyu. formüle ederek bir diferansiyel denklem elde ettiniz. "Bunu çöz-

ği deneyi yaptım. Bana gösterdi ki, kocaman bir beton bloğa gömülü ince bir donatı çubuğu ankastre değil. Ben, bunu hayatım boyunca hiç unutamam.

Birgün bir zarfa bir şey yazdı bana verdi. Yanlış bir şeydi, yapmamı ısrarla istedi. İster istemez dilediğini yaptım. Ertesigün gelip o yanlış işi yaptığımı için benimle kavga etti. Yapmamı kendisinin istediğini söylediğimde dedi ki, "Demek ben söyledim. ispat et", Ben, o zarfı çoktan çöp kutusuna atmıştım. O zaman öğüdünü verdi: "O zarf atılmaz, o zarf

dosyaya konulur. Ben sana bunu söyleyince de çıkarır kafama vurursun" dedi. Böyle dersleri vardı REESE'in.

TUğrul TANKUI - Süremiz kısıtlı;dilerseniz yine mühendislik boyutunuzun bir başka aşamasına gelelim. Orta Doğu Teknik Onlverslteslndeld göreviniz süresince pek çok danışmanlık çalışması yaptığınızı biliyorum; bunların birçoğunu birlikte yürüttük. Bu konuda bl-

le bir miktar ilişkisi olması gerekiyor; bu bence kaçınılmaz. Bunun aşırısında tüccarlık; yani, 3-5 saat dersini verdikten sonra dışarıya proje yapmak, Burada çok hassas bir denge var, birtakım kriterlerin bulunması lazım.

Benim kanımcı kriterlerden birincisi, üniversiteye getirilen bu problemin dışarıdaki bir mühendislik bürosunca çözümlenip çözümlenemeyeceği konusu. Eğer çözümlen-

Van'da Kahvaltı, İMO Van Konferansı, 1998

ze bir üniversite hocasının uygulamayla ilişkisi çerçevesi içinde danışmanlığı nasıl ele aldığınızı, nasıl değerlendirdiğinizi ve nasıl uyguladığınızı anlatırsanız, ilginç bulduğunuz birtakım örnekler verirseniz sanıyorum yararlı olur.

Uğur ERSOY - Bu tür uygulamaların kesin bir kuralını koymak mümkün değil; ben kendi kanaatimi söyleyeceğim. Mühendislik fakültesindeki bir hocaların, özellikle betonarme yahut tasarım dersi veren bir hocaların pratik-

nebilirse, bence buna üniversitenin bulaşmaması lazım. Bu haksız rekabet oluyor, üniversitenin elektriğini, suyunu bütün imkanlarını kullanarak dışarıdaki meslektaşla haksız rekabet oluyor. Ayrıca, sıradan bir işi bir üniversite hocası boşuna zaman horcovoş yapmış oluyor; bu da kötü bir şey. O halde önemli olan, alınacak işin dışarıdaki bir büro nun kolay kolay yapamayacağı iş olması.

ikincisi, komple projeye ben her zaman kesinlikle karşıyım. Üniversite hocası oturup

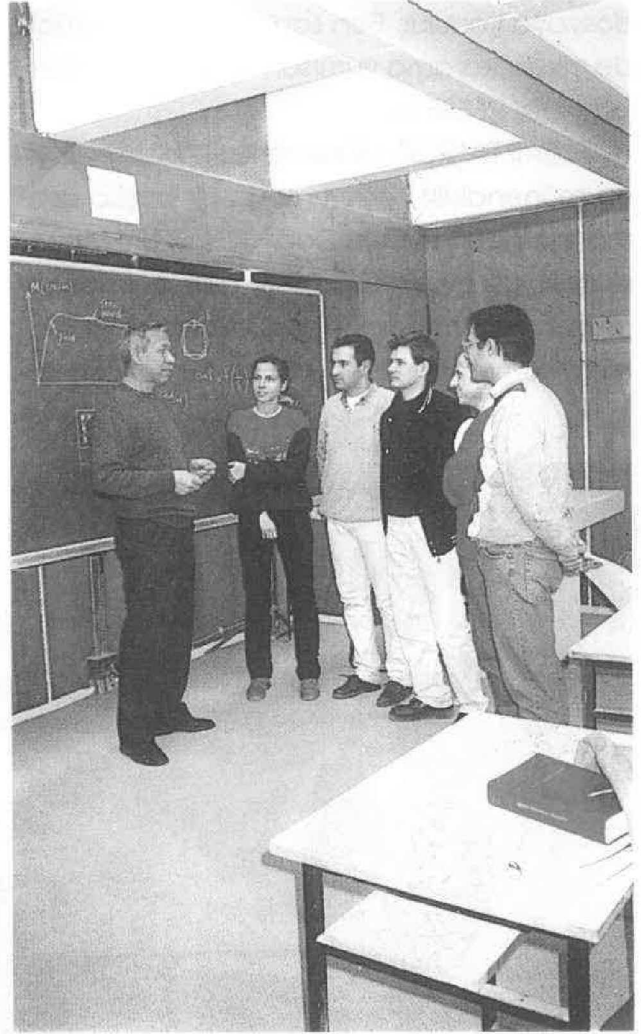
da komple proje yapmaz. Benim kanımca komple projeyi dışarıdaki bir büro bizden çok daha iyi yapar; çünkü her gün yaptığı iştir, daha pratik olarak yapar. Nasılsa, nezle olan insanlar Tıp Fakültesi'ndeki profesöre görünmek isterler, aynı şeyi burada da yapmak istiyorlar; bunları yapmamak lazım.

Bir de zaman kullanımını çok iyi ayarlamak lazım. Bizimesas İşimizburada araştırma ve öğretim yapmak. Kabaca bir fikir vermek lozırnsö.danışmanlık haftada yarım günü kesinlikle geçmemeli. Bence yarım gün de fazla ama, bunu kesinlikle geçmemeli. geçtiği zaman zarar vermeye başlar. Bazı insanlar çok zekidir. "Onu da yürütüyorum, bunu da yürütüyorum" derler; ama o insanlar dışarıdaki o işleri yapmasalar. kendilerini tamamen üniversiteye adasalar mutlaka yaptıklarının iki katını yaparlar.

Ben, bir projeyle uğraşırken veya bir araştırma yaparken kafamda hep o proje veya araştırma vardır. Takıldığım noktalar falan vardır. Eve giderken, yemek yerken, uyurken hep okhrndodr. Hem proje hem araştırma, birkaç şey bir araya gelince ben onu beceriyorum.

Tuğrul TANKUT - Aslında ben, bu konunun biraz daha farklı biçimde ele alınabileceğini düşünüyorum. Sizin danışmanlık adı altında yaptığınız uygulamalı araştırmaların pek çoğunun aslında birer araştırma niteliği taşıdığını, dolayısıyla danışmanlık hizmetiyle, araştırma çalışmalarını çoğu kez birleştirebildiğinizi biliyorum; yanılıyor muyum?

Uğur ERSOY - Her zaman değil ama, doğru. Her özel problemin çözümü bir nevi olandır. Bu her zaman için yayınlanacak dünya çapında bir araştırma falan değildir ama, bir araştırmadır. Daha doğrusu, yaptığınız işin, yalnız işi getirene değil, size de bir katkıda bulunması bence çok önemli. Başka bir önemi de şu: Yarın derste betonarme ko-

Derste, ODTÜ 1997

lonları anlatırken eğer, öğrenciye "Bakın, falanca binada sünme dolayısıyla şu olay oldu" dediğimiz zaman öğrencilere de yararı olmalı.

Tuğrul TANKUT - İki türden danışmanlık çalışmasına; yani bir problemli geftren kişinin problemine çözüm üretmeye yönelik olan türden; diğeri de uygulamayla ortaklaşa yürütülen bir araştırma projesi sayılabilecek türden iki tür çalışmaya örnekler verirseniz sanırım biraz daha aydınlatıcı olur; yaşadıklarınızdan.

Uğur ERSOY - Böyle bir şey olunca insan ya çok gerilere, ya çok ilerilere gidiyor. Önce biraz geriye gideyim. Bizdaha barakalar dayken bir tuğla fabrikası asmolen döşeme

yapıyordu ve elastik teoriye göre hesap yapılırken tarafsız eksen tuğlanın içinde çıkıyordu; tuğlanın bu basıncı nasıl taşıyacağıyla ilgili kaygılar vardı. Bunun en iyi deneyle çözümlenebileceğini söyledik ve deneyini yaparak bunun hesabının nasıl yapılabilceğini onlara anlattık. Vanılmıyorsam bu çalışma Orta Doğu'daki ilk deneyimizdi.

En yenilerden birini alalım. Ankara'daki yüksek bir binada, yapımından 7-8 yıl sonra ortaya çıkan bazı sorunlar vardı. Kolonlarda

Uğur ERSOY - Ben de ona gelecektim; onu, dışarıdan gelip de firmayla birlikte ortak olarak yürütülen bir projeye örnek verecektim. Bizde, hasar olmadan problemini üniversiteye getiren az çıkar. Bu bakımdan Prefabrik Birliğini kutlamak lazım; çünkü, Pretobrik Birliği bu projeye aracı oldu, ön ayak oldu.

Burada bizim yaptığımız, Türkiye'de kullanılan çeşitli prefabrik yapı bağlantılarının deprem etkisi altındaki davranışını inele-

Boğaziçi Üniversitesi'nden öğrencileriyle, İstanbul 1993

ezilmeler, donatıda burkulmalar oluyordu. Bu olayın incelenmesi de son derece ilginçti; adeta bir araştırma projesi gibi yürütüldü ve sonunda soruna çözüm üretildi, bina kurtuldu. Biz zevkli ve güzel bir çalışma yapmış olduk; ama maalesef ihmal ettik ve bunu yayınlamadık. Bakın, bence bu yayınlanabilecek bir çalışma.

Tuğrul TANKUT - Birde şu yayınlanmış olan epey geniş kapsamlı çalışmalara değinmeniz diyorum, önüretirnl beton yapılarıdaki bağlantı noktalarından.

mekt. Önce firmanın yaptığı bağlantı detayını deniyordu. Bu detay genellikle birtokırn problemler çıkarıyordu. Ondan sonra bu detay geliştiriliyor, bir deneyelemanı daha oluşturuluyordu. İcabında üçüncü, dördüncü elemanlara gidiliyor, sonunda yeterli bir detaya ulaşıyordu. Bu çalışmalar gerek Türkiye'de, gerek Türkiye dışında birer araştırma ürünü olarak yayınlandı. Umut ediyoruz ki, firmalar da bu çalışmalardan yararlandı. Bazılarının yararlandığı na eminiz; çünkü, onları geliştirilen detayları kullanıyorlar.

Tuğrul TANKUT-Dilerseniz ülkemizdeki mühendislik uygulamalarında çok etkili olan bir diğer konuya geçelim. İki önemli yönetmelik üzerindeki etkileriniz, katkılarınız konusu budurseniz önce TS500 betonarme standardını, sonra da deprem yönetmeliğini ele aldım.

Uğur ERSOY- Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde eğitim gören ilk sınıftan itibaren, ben taşıma gücü okutmaya başladım. Betonarme kesit hesabını hem emniyet gerilmeleri hem de taşıma gücü yöntemleriyle öğretiyorduk. Bunun da davranışı anlamak bakımından yararı büyüktü. Taşıma gücünün Orta Doğu'da öğretilmesi yeterli değildi. Bu yöntemi dışarıda tanıtmak amacıyla konferanslar düzenlemek üzere, ODA'yla ve baş-

dı. Dolayısıyla, taşıma gücü bir nevi Amerikan fantazisi olarak görüldü.

Bu arada, Bayındırlık Bakanlığı'yla bir işbirliği kurduk ve Bakanlık bize bir proje verdi. Bu projede amaç, bir yönetmelik taslağı demeyeceğim ama, taşıma gücüyle ilgili bir doküman oluşturmaktı. Proje, bir nevi yönetmelik taslağı ile buna ilişkin abak ve tabloların hazırlanmasıyla ilgiliydi. Dolayısıyla, Orta Doğu'da bir grup oluşturuldu ve böylece ortaya kabataslak bir taslak çıktı.

Daha sonra, seksenli yılların başında bana Türk Standartları'ndan talep geldi: "TS 500'ü yeniden yapalım" dediler. Biz, o zaman son derece demokratik davrandık; ya-nılmıyorsam ben, 7-8 tane komite kurdum: kesme komitesi, kolon komitesi, burulma ko-

Robert Kolej 55 Mezunları, 30. Vıldönümü, Bizim Tepe, 1985

ka kuruluşlarla temasa geçtik. O sıralarda, taşıma gücüne karşı bir rezistans oluştu. Herhalde bunun en önemli iki nedeninden biri, taşıma gücünün pek bilinmeyen yeni bir şey olmasıydı. Diğerlyse, Avrupanın, özellikle Almanya'nın buna henüz geçmiş olmaması-

mitesi falan diye. Benim amacım, her komite kendi konusunda bir taslak hazırlayacaktı; bunları tartışacak, irdelleyecek, birleştirip bir yönetmelik haline getirecektik. Maalesef Türkiye'de böyle işler pek yürümüyor. Bunun yürümediğini görünce, taslağı hazırlayıp ko-

mitelere ben gönderdim; fakat ona da cevap gelmedi. Herhalde insanlar çok meşguldü.

Sonunda, yapılmaması gereken bir şekilde oluştu TS500; yani tek kişitarafından yazıldı. Çok iyi bir irdeleme, tartışma ortamı olduktan sonra, tek kişitarafından yazılsa da olur düşüncesiyle mütalaaya yolladık. Bunu gerçekten irdelemesi, eleştirmesi gereken kurumlardan "Süre kafi değil" dediler, süreyi uzattık hatta "Süre kafi değil" dediler. Dolayısıyla, TS500-84 maalesef fazla irdelenmeden çıkmış bir dokümandır. Herhalde fena da değil; "Yani istenilen şekilde oluşmadı ama, sonuç olarak o kadar da kötü olmadı.

TS500'den bir süre önce, 1975'de Deprem Yönetmeliği önemli bir değişim geçirdi. O çalışmaya bizden 3-4 kişikatıldı; 1975 yönetmeliğinin oluşmasında ve son redaksiyon komitesinde yer aldık. Dolayısıyla, Deprem Yönetmeliğine, özellikle betonarme kısımlarının oluşmasına herhalde bizim de epeyce bir katkımız oldu. Ondan sonra aradan yıllar geçti".

Tuğrul TANKUT - Yıllar geçmeden önce araya girmeme izin verfn. 75 Deprem Yönetmeliğini bugünkü deneyim birikiminizle nasıl değerlendiriyorsunuz?

Uğur ERSOY - Bence oldukça iyi. Hatta bugün bile o yönetmeliğin hiç değiştirilmeden uygulanabileceği kanısındayım. Eksikleri var tabii, bugünkü bilgi seviyesine göre eksikler var; ama bu o kadar da önemli değil.

Tuğrul TANKUT - O yönetmeliğin belki de en önemli sorunu, uygulanmasının sağlanamaması oldu. Eğer sağlıklı biçimde benimsenip uygulansaydı, yaşadığımız son üç depremde karşılaştığımız tablo sizce farklı olur muydu?

Uğur ERSOY - Yalnız farklı değil, kıyaslanamayacak kadar farklı olurdu ve çok az hasarla atlatabilirdik bu depremleri. insanlar -

Japonları ele alalım- bir yönetmelik yapıyorlar, daha sonra değiştiriyorlar. Birdeprem olduğunda eski yönetmeliğe göre yapılan binolon, yeni yönetmeliğe göre yapılan binalarla karşılaştırıp yönetmeliklerin başarısını değerlendiriyorlar. Diyorlar ki, "Eski yönetmelikte burası yanlışmış, bunu düzeltilmiş. binalar iyi olmuş" veya diyorlar ki, "Yeni yönetmelikte hatta şu hatalar görülüyor". Biz bunları yapamadık; çünkü ne Erzincan'da, ne Dinordo. ne Ceyhan'da yönetmeliğe uygun bina bulamadık. Bunuyurt dışında anlatmak çok zor. "Yönetmeliğinizi niye değiştirdiniz; kötü sonuç veriyordu da onun için mi?" deseler, yanıt veremeyiz.

Tuğrul TANKUT Peki ben soruyorum gerekçesini; 98 Yönetmeliğini niçin değiştirdiniz?

Uğur ERSOY Daha önce de söyledim; aslında 75 yönetmeliği oldukça iyi bir yönetmelikti. Son zamanlardaki birtakım yenilikleri koyalım, ufak tefek değişiklikler yapalım diye düşündük; ama başladıktan sonra ipin ucu kaçtı. Bence gereğinden fazla değişiklik yaptık. Bakın Türkiye'de bir de şu oluyor. Mevcut bir yönetmelikte revizyon yapılacağı zaman, hem ilgili bakanlık hem de çalışmayı yapacak komite, yönetmeliğin genel karakterini saklayarak ve olabildiğince az değişiklik yaparak gerekli yenilikleri getirme ilkesini benimsiyor; fakat, insan buna başladıktan sonra ipin ucu kaçıyor. Hem deprem yönetmeliğinin revizyonunda, hem de şu sırada elden geçirmekte olduğumuz TS SOO'de yaşadık bunları.

Tuğrul TANKUT Bu son şekliyle 98 Deprem Yönetmeliğini nasıl buluyorsunuz? Ayrıca, bu yönetmeliğin ileriye dönük uygulanabilme şansını nasıl görüyorsunuz?

Uğur ERSOY Birkere şunu söyleyeyim: yönetmelik çağdaş ve iyi bir yönetmelik; bunda benim hiç şüphem yok. Ufak tefek bir iki yerinde, belki hani şöyle olmasaydı, böyle

olsaydı denebilecek noktalar var tabii. Uygulanmaya gelince, orası çok karanlık. 1975 yönetmeliği çok basitti; onu uygulamadılar. Venisi için deniliyor ki: "Efendim, bu yönetmelik çok karışık".Doğru; örnek olarak şunu söyleyeyim; binada eksantrisine var mı yok mu dediğimiz anda üç boyutlu analiz yapmak durumundayız; yani sorunla hemen karşılaşırız. Dolayısıyla, sonuçta birtakım hesaplara bizi itir. Çok karmaşık olduğundan bu yönetmeliğin Türkiye'de uygulanmayacağı söylenebilir. Ben bunu kabul etmiyorum; öbürü basit olduğu halde uygulanmadı. Yani, uygulamaya bir niyet yok. Bu yönetmeliği tek başıma ben yapacak olsaydım, değişik olurdu. Bu da son derece doğal; yönetmeliği yapanların hepsinin değişik fikirlerivar ve sonunda bir uzlaşma oluşuyor.

1983'te falan galiba, Mersin Belediyesi'ne binalarda aranacak minimum koşulları içeren bir not verdim. Bunu vermemin amacı da bugün yine Türkiye'nin genel durumuna uyuyor. Belediyedeki bir-iki mühendisle projelerin kontrol edilmesine olanak yoktu. Zaten belediyedeki mühendisler yeterli de değildi. Dolayısıyla, öneriler çok basit kavramlara dayanmaktaydı; bir lise mezununun bile oturup uygulayabileceği bir yöntem. Mersin Belediyesi bunu uyguladı; o zamanlar deprem yönetmeliğinin hiçbir belediye uygulayamıyordu.

Nitekim, hatırlarsanız deprem yönetmeliğine konulmasını önererek, buna benzer, kolon ve perde alanına dayanan bir yöntemi iki yıl kadar önce Mühendislik Haberleri dergisinde de yayınladık. Ben hatta bunun çok yardımcı olacağı kanısındayım. Türkiye'nin %90'ında doğru dürüst hesap yapılmıyor. Bu kurallara uyulursa, hesap yapıldan da sağlıklı sonuç elde edilebilir.

EGITIMCI UGUR ERSOY

Tuğrul TANKUTBu konu için teşekkür ederim. Şimdi dilerseniz, Uğur ERSOY'un bir eğitimci boyutuna değineyim. Önce şöyle başlayalım: Sizin için eğitim nedir, eğitimin amacı ne olmalıdır?

Uğur ERSOY Bakın şimdi birtakım tanımlar yapacağım; ama artık ben bunları söylerken utanıyorum. Yıllardır bunları söylüyorum, bugün herkes söylüyor; Efendim, insanları ezberlemeye değil, düşünmeye, irdelemeye, araştırmaya yönlendiren bir eğitim olmasılazım. Bunu söylemek çok kolay, bu artık herkes tarafından biliniyor ama bunu uygulayamıyoruz; hiç kimse uyguladığını iddia etmesin.

Bir kere sınıfta diyalogu sağlayamıyoruz; bizim derslerimiz monolog. Üniversite eğitimi monolog olursa burada iş biter. Peki bunun kabahati kimde? Bunun kabahati hem bizde hem öğrencide. Çünkü, siz 18-19 yaşına gelmiş çocuğu üniversitede birden bire başka bir yola sokup, başka bir adam haline sokamazsınız; bu sorun temel eğitimle ilişkili. Öğrenci geliyor, öğretim üyesinden korkuyor; öğrenci geliyor kompleksli. Türkin insanının %99'u kompleksli; ya hocasından fırça yemiş, ya babasından fırça yemiş. Bu adamla diyalog kurmak son derece zor. Ben pesimist bir tablo çizmek istemiyorum ama birtakım gerçekleri de ortaya koymak istiyorum.

Dolayısıyla, o diyalogu sağlamadan, bence üniversite eğitimi yapıyoruz dememiz son derece yanlış olur. ikincisi, ben artık şu kanıdayım ki, biz düşünmeyi, irdelemeyi, vesalreyi üniversitede öğretemeyiz; bunun daha önce başlaması lazım. Buna yatkın adamın üniversiteye gelmesi lazım. Belirli okullardan çıkan öğrencileri karşımda gördüğüm zaman bunun farkını hemen anlıyorum. O öğrenci başka türlü davranıyor ve bence tür-

lû almaya başlıyor. Hatta ben, birinde öyle bir şey yaşadım ki, %90'1 mühendis olmak istemeyen bir kitleye betonarme dersi verdim; bu hayatımın en zevkli betonormelerinden biriydi. Çünkü katılım vardı. Bilmiyorum, bu konuyu daha açmak ister misin?

Tuğrul TANKUT- Aslında benim ilk sordüğüm sorunun amacı biraz daha farklıydı. Siz benim İkinci. ha1ta üçüncü olarak sornoyı tasarladığı m soruları yanıtlamış oldunuz. Birinci soru eğitimin amacıydı. Sizhoca-öğrenci ilişkisininönemine geçtiniz.

İzin vererseniz konuyu biraz açmaya çalışşoyım, Üniversiteden mühendis d1plomasıyla mezun e1tlğ1n1z öğrencinin, mühendislik becerileri gelişmiş, uygulamaya hemen g1reblecek, yani bir anlamda, işe yarar bir mühendis olmasını mı amaçlıyorsunuz, yoksa temel ilkeleri kavramış, genel yaldaşımı özümlemiş; ama, ayrıntılı yöntemler konusunda pek çok eksikler1 bulunan ve bu eksiklerini zamanla uygulamanın içinde tamamlayabilecek bir öğrenci olmasını mı yeğlersınız?

Uğur ERSOY- Burada biraz geriye gideyim. Bu üniversitenin başlangıcında, gizlisi saklısıyok, İnşaat Bölümü'nde sözünü geçirebilen iki kişi vardı; biri bendim, biri Murat DiKMEN. Murat'lo bu konuda bizim biraz fikir ayrılığımız vardı. Murat diyordu ki. "Mühendisin öğrenmesi gereken şeyleri öğretelim". Biz de diyorduk ki. "Hayır, tomemen temel ilkeleri öğretelim, düşünmesini, irdelemesini öğrensin; bu çocuk dışarı çıktığında bu mühendislik temeliyle her şeyi yapar". Belki o da haklıydı; Murat diyordu ki. "Amerika'da bir ofise gittiği zaman, zaten bilirler ki, çocuğun durumu budur, orada öğretmeye çalışırlar; ama Türkiye'de durum böyle değil". Açık söyleyeyim, bunu yaparken, ısrarla bu yöntemi takip ederken ben bir ara şüpheyeye düştüm, acaba gerçekten Türkiye'de yanlış mı diye. Çünkü. şikayetler gelmeye başladı;

şunu bilmiyorlar, bunu bilmiyorlar diyorlardı. Bize en büyük desteği veren, yahut daha doğrusu, bana yanlış değilmişiz, doğruymuşuz dedirten şu oldu: O zaman Karayolları'nın ünlü köprü bölümünün başında Ziya ÇAKMAK vardı. O bir gün randevu aldı ve bana geldi. Dedi ki. "Müthiş yadırgadım, bir istinat duvarı yapın dedim, sizin çocuklar yapamadılar, kızdım. Ne verirson. bu çocuklar 3-4 gün sonra geliyorlar ve benim verdiğim yöntemle değil de, daha gelişmiş yöntemlerle yapıp getiriyorlar. Şunu itiraf edeyim, 20 sene sonra bu çocuklar beni kitap açma zorunda bıraktılar. Doğru yoldasınız; bir İstanbul Teknik Üniversitesi olarak söylüyorum devam edin.". Yalnız şundan emin değilim: O gün uyguladığımız temel ilkeleri bugün de uygulayabiliyor muyuz. derin şüphelerim var.

Bu arada şunu da söyleyeyim. bence çok önemli bir şey; burada vurgulamak lazım. Orta Doğu'da ilk zamanlar böyle bir sistem uygulanıyordu dedik ya, bunu yapan genç hocalardı.. Daha kemikleşmiş, daha kalıplaşmış insanların yapamadığını gençler yaptı, Bugün biz o yaştaki gençlere yeterince görev vermiyoruz diye düşünüyorum.

TUğrul TANKUT - Anlıyorum. Dilerseniz bu konuyu son bir soruyla tamamlayalım. Daha önce hocalık yaptığınız uç unverslteyl, eğitim düzeni, eğitim anlayışı açısından karşılaştırmanız ilginç olabilir gibi geliyor. Uzun yıllardır ODTÜ'de hocalık yapıyorsunuz, bir dönem Boğaziçi'nde hocalık yaptınız, bir dönem Kanada' da Toronto Üniversitesi'nde hoca olarak görevliydin1. Değişik öğrenci kitleleriyle karşılaştınız değişik programlar uyguladınız. Bunlardan aldığınız izlenimleri kısaca aktarırsanız ilginç olur gibi geliyor bana.

Uğur ERSOY Toronto Üniversitesi'nde gerçek eğitim yaptım. uzun zamandır yapamadığım gerçek eğitimi yaptım. Bence eğitimi, mühendislik eğitimi olarak ele almak çok

yanlış; yani eğitim bir bütün. Bunu sanatıyla, sporuyla, eğlencesiyle, insan ilişkileriyle vesaireyle birlikte ele alıyorum. Toronto'da bizim bir 505 dersl vardı.. Cuma günleri.. saat 5:00 de bir birahane'de buluşurduk öğrencilerle. Geçen defa Toronto'ya gittiğimde, sınıfta öğrendiklerinden fazlasını o birahane'de öğrendiklerini söylüyorlardı.. O öğrenci bunları algılayabilen bir öğrenelydi, katılımcı bir öğrenciydi.

Benzer şeyi ben, Boğaziçi'nde de gördüm. Bence geldikleri çevre çok önemli. Mesela, dün burada öğrencilerle oturup konuşuyorduk; dedim ki; "Ben size yaklaştırmaya çalışıyorum, şunu yapalım, bunu yapalım diyorum, ama siz uzak duruyorsunuz."; dediler ki, "Hocam, biz utanıyoruz; bunu yapmak istiyoruz ama yapamıyoruz." Öbür taraf utanmıyor, bunu yapıyor, yaptığı zaman da kazanıyor. Bence üç üniversite arasındaki en büyük fark budur.. Bu üniversite derken, Orta Doğu'nun bugünkü halini kastediyorum. Orta Doğu'nun 20 sene evvelki halini alırsanız Boğaziçi'nde benzer bir tablo ortaya çı-

kar. Yani onımsadığım kadarıyla, o zamanlar öğrenciyle diyalog çok daha kolaydı.

ARAŞTIRMACI UĞUR ERSOY

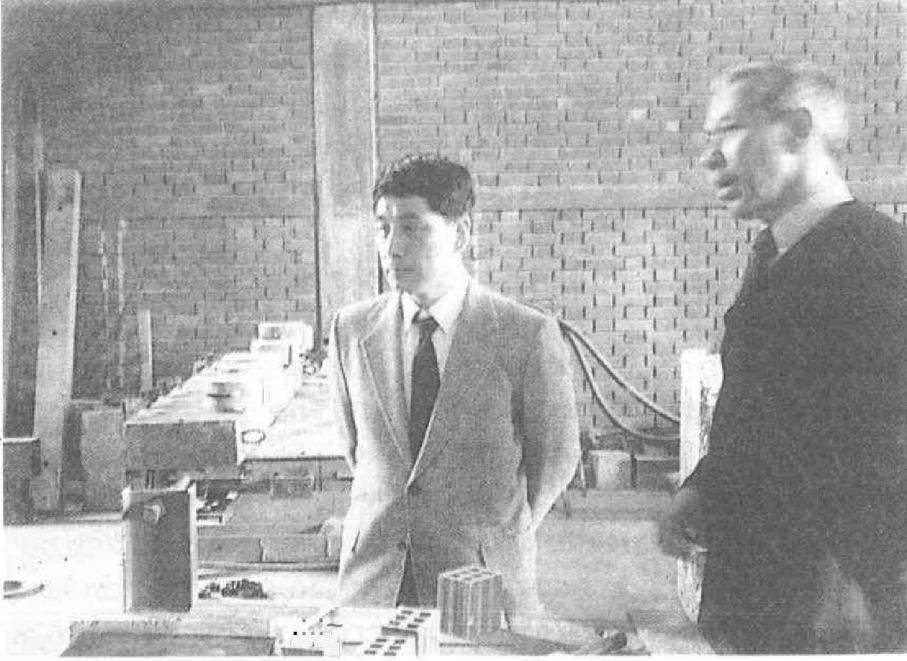
TUĞRUL TANKUT - Dilerseniz artık Uğur ERSOY'un araştırmacılık boyutuna geçelim. Dilerseniz mühendislikte araştırmanın yerini ve özellikle deneysel araştırmanın önemini anlatarak başlayın. Araştırmayla ilgili başka konulara daha sonra geçelim.

Uğur ERSOY - Önce araştırmayla ilgili genel bir şey söyleyeyim. Araştırma bir düşünce şekli, biçimi.. Boğaziçi'ndeki öğrencilerime şunu söylemiştim: "Sonbaharda bir ağaçtan bir yaprak düşüyor. Niye bu yaprak düz düşmüyor da bir o tarafa bir bu tarafa gidiyor diye düşünmüyorsanız araştırmacı olamazsınız". Yani, çevrenizdeki her şeye karşı duyarlı olup neden, niçin sorusunu sormanız lazım araştırmacı olabilmeniz için.

ikincisi, önyargılı olmamak lazım. Bir araştırmaya başlarken çıkabilecek sonucu kestirip de sürpriz bir sonuç çıktığı zaman, onu evirip çevirip o kalıba sokmaya çalışmamak

ODTÜ, Laboratuvar Personeli, 1998

Tokyo Üniversitesi'nden Prof. OIANI ODTÜ Yapı mekaniği Laboratuarında, 1992

lazım. Son derece açık fikirli ve diğer kişilerden veya kurumlardan gelen fikirlere de son derece açık olmak lazım, doğru dürüst araştırma yapmak için.

Bir röportajda mı, yazılarımda birinde mi vurguladım: önemli bir başka bir şey de romantizm. Bazıları bunu yadırgıyorlar; mühendislik araştırmasında romantizm ne arar diye düşünüyorlar. Romantizm olmazsa ne olur sorusunu bir örnekle yanıtlayayım. Bakın - isim vermek istemiyorum- bir Avrupa ülkesinde kurulan bir laboratuvara Amerikalılar muazzam makineler getirdiler, içini her türlü teçhizatla doldurdular. 30 senedir adamlar daha önce yapılmış olan araştırmaları tekrardan ileri gidemiyorlar. Laboratuvar, birtakım makineler, cihazlar yeterli değil, insan kafasının orijinal şeyler üretmesi lazım.

Tuğrul TANKUT- Özür dilerim sözünüzü kesiyorum. "Romantizm" kelimesi yerine "hayal gücü" desek daha mı doğru olur?

UğurERSOY Hayır, ona geleceğim. Araştırma için hayal gücü şart; fakat, hayal gücünün olması için romantizm şart, Romantizm olmadan hayal gücü olmaz, bu nereye

kadar gider; gerçek araştırma başlayıp sayı-lardökülmeye başlayınca artık o sayıların romantizmle ilgisi yoktur; ama, bir araştırmanın düşünülmesi, planlanmasında vardır.

Bakın, FERGUSON'un bana söylediği bir şey vardır, çok haklı: "Herkes üzerine çalışıyor, biz de şu konu üzerinde araştırma yapalım dersin hep güdük kalır; ama eğer şu anda üzerinde fazla çalışılmayan ama beş sene

sonra çok çalışılacak bir konuyu tahmin edebiliyorsan bu gerçek araştırma olur.". Mesela, yeni kurulan bir laboratuvarın başarılı olup olmadığına ancak on sene sonra karar verilir; yani ne ürün çıkarttığına bağlı olarak. Tekrarediyorum, orada beynin çıkarttığı ürün önemlidir, öbürleri nasılsa yapılır.

Mühendislik araştırmasına gelelim. Ben özellikle betonarme konusuna değineceğim. Betonarmede doğru dürüst bir kırılma kriteri yok; mekaniğin birtakım kurallarını alıp betonarmeye uygulayabilsen hayat çok rahat olurdu. Oysa, homojen ve izotrop değil, elastik değil, z.amana bağlı, deformasyon gösteriyor vesaire. O zaman deneysel araştırma bu işin kaçınılmaz bir gereği oluyor. Yapı statikliğiyle ilgili deneysel araştırma ne kadar önemlidir, bunu tartışabilirsin; ama betonarmeye ilgili deneysel araştırmayı tartışamazsın. Eminim, ileride birtakım bilgisayar simülasyonları bazı deneylerin yerini alacak. Ama azalan miktarda da olsa, deneysel araştırmaya ileriki yıllarda hep ihtiyacımız olacak.

Tuğrul TANKUT - Şimdi çok önemli bir konuya geldik;, sizin bebeğinizden söz edeceğiz, yani Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yapı Mekanlıf Laboratuvarı'ndan. Buna olan duygusal bağlılığınızla düşünerek bebeğiniz diyorum. Laboratuvarın kuruluşu, gelişmesi', size çok heyecan verdiğini bildiğim birtakım olaylar, geçirdiği bunalımlı dönemler, son yıllardaki durumu, geleceğe yönelik umutlarınız gibi konulardaki düşüncelerinizi aktarın mısınız?

Uğur ERSOY - Bebek tabiri ne kadar doğrudur, tartışmaya açık. Ama duygusal bağımı belirtmek için şu olayı anlatayım: Boşuziçindeyken orada kalmam için ısrarediyorlar, ben dönmem gerektiğini söylüyorum. Bir gün bir grup öğrenci bizim eve geldi - ev Bebek'te tepede, bütün Boğaz ayağının altında, Üniversiteye de araba ile üç dakika- ve mehtaplı bir gecede çocuklar balkona çıktılar, dediler ki, "Hocam bizim bir şey söylememize lüzum yok, siz zaten dönemezsiniz". Bu manzarayı bırakıp dönmek için enayi olmak lazım demek istediler.

Orta Doğu -orı yalnız laboratuvar olarak almak yanlış-sevgisi bende aşırı mertebede ve benim Ankara'ya dönmemin tek nedeni Orta Doğu. Yoksa, İstanbul'daki durumumu bırakıp buraya gelmemin alemi yok. Ben, Ankara'yı çok sevrnem, tersine İstanbul'u daha çok severim. Bu sevgi nereden doğdu: herhalde başlangıcından beri burada olmamdan; yani, birtakım olayları Orta Doğu'yla beraber yaşamış olmamdan. Bunların hep öyle çok güzel, sevindirici olaylar olduğunu düşünmek son derece yanlış olur; bu arada çok üzücü şeyler de oldu, çok kötü günler de geçirdik. Ama, aynen insanın bir çocuğu gibi; icabında kavga eder, sinirlenir ama, bu sevgiden vazgeçemez. Ben zaten gerçek sevgiyi öyle anlıyorum. Çok güzel bir şiir var. Diyor ki, "Sevgi-daha doğ-

rusu o aşktan bahsediyor- sizi kanatlarıyla tuttuğu zaman o kanatlara kendinizi teslim edin; o kanatların içinde dikenler de var, zaman zaman fena halde acıtabilir. Ama bunu yapmazsanız mevsimsiz bir dünyada yaşarsınız."

Ben bir de şahıslar kurumlarından ayırmaya taraftarım. Bazıları, bir şahsın yaptığı bir şey için kuruma küsmeye kalkar: kurumun bunda kabahati yok. Farzedelim, bugün bir üniversitede çok kötü bir rektör var; eziyor, kırıyor. Bu üniversite kötü mü? Hayır değil, o rektör kötü. O rektör gider yerine başkası gelir, herşey düzelir. Bugün dahi, ben en kötü günlerde bir öğrencimi bile yitirmedim. YÖK ilk çıktığında benim hep söylediğim bir laf "Amacımız kafamızı suyun üstünde tutmak olmalı, bunlar gelip geçecek" idi. YÖK gelip geçmedi; ama YÖK'ün o zamanki hali epeyce gelip geçti.

Benim büyük bir şansım aynı zamanda şonssuzluğım olmuştur. Burada laboratuvara başladığım zaman yalnız olmam hem büyük avantaj, hem büyük dezavantajdı. Bazı geceler kıvrandığımı hatırlarım, şu konuyu tartışabileceğim biri olsa diye. Bu büyük handicap bugün bu yok. Avantaj da şu; sizi engelleyen yok, yapmak istediğinizi, kafanızdan her geçirdiğinizi uygulayabiliyorsunuz.

Benim en büyük avantajım, laboratuvar da diğer ülkelerde bile zor bulunabilecek kalitede İkitane teknisyen bulunmasıydı; Orhan ve Burhan AVCI. Bunlar hem yetenek, hem karakter, hem bu işe bağlılık olarak olağanüstü gençlerdi. Bugün laboratuvarın geldiği düzeyi onlara da borçluyuz.

Tuğrul TANKUT - Laboratuvarı genel olarak değerlendirdiniz de kuruluşu ve gelişimi içinde gerçekleşen çalışmalardan hiç söz etmediniz. Size heyecan veren birtakım olaylardan, birtakım araştırmalardan söz etmeniz sanırım iyi olur.

Uğur ERSOY Üniversite kurulurken inşaat Mühendisliği binalarının planlamasını Murat'la ben yapıyorduk; hidrolik, yapı mekaniği, malzeme vb laboratuvarları olacaktı. Yapı mekaniği laboratuvarını planlarken Tekses'te çalıştığım laboratuvarı düşündüm. Oradaki yapı mekaniği laboratuvarı büyük, test makinelerinin bulunduğu laboratuvar ise nispeten küçük bir yerdi. O sırada gelen bültenlerden birinde Portland Cement Association'un yeni yaptırdığı laboratuvarı gördüm. Gördüklerim bana yeni bir ufuk açtı; test makinesi yerine, yükölçer ve krikolarla laboratuvar tabanını kullanma fikri müthiş cazip geldi. O zaman 50 yaşında olsam belki bana cazip gelmezdi ama, gençliğin getirdiği bir heyecanla Portland Cement laboratuvarını örnek aldık. Büyük test makinelerinin de malzeme laboratuvarında bulunmasını öngördük, malzeme deneyi gerekince orada yapacaktık. Yapı mekaniği laboratuvarıyla malzeme laboratuvarının mekan olarak birbirinden çok uzakta olması ilk hatamızdı.

Orta Doğu'nun başlangıcında gerçekten Türkiye'nin koşullarına meydan okuduk. Bize hep dendi ki, "Amerika'da olur da Türkiye'de olmaz.". Biz, her zaman için buna karşı çıktık; Türkiye'de de gerçekleştirmeğe uğraştık. Nitekim, ODTÜ deneyimi Türkiye'de bir takım şeylerin olabileceğini kanıtlamıştır; ama mağlup olduğumuz yerler de oldu. Ben 6-7 sene şu laboratuvara torna almamak için direndim; çünkü bizim planlamamıza göre torna tek yerde, hidrolikte olacaktı, marangozt'ane ile fotoğrafhane bizde olacaktı ve bütün bölüm bunu müşterek kullanacaktı; ama bu düzen çalışmadı. Bütün çabamıza rağmen bir ufacık parçayı torna ettirmek için üç hafta beklediğimiz oldu; tornalar meşgul olduğu için değil, anlayışlar değişik olduğu için. Bizim laboratuvara alınacak ter-

na rantablolarak kullanılamayacaktı.. Daha sonra gördük ki, Türkiye'nin gerçekleriyle, öbür düzen daha az rantabloluyor..

Tuğrul TANKUT Ben, size heyecan veren araştırma çalışmalarına değinmenizi söylerken kafamın arkasında biraz daha faide şeyler vardı. Örneğin, bir yükölçerin sökölüp parçalanması ve daha iyisinin üretilmesi. Örneğin, bugün hala kullanımda olan kayar kalıbın yapılması. Örneğin, bir sistem deneyinin ilk kez gerçekleştirilmesi ve bu sırada uygulanan deformasyon ölçüm sistemlerinin başına gelenler türünden anılar renklendirir diye düşünüyordum.

Uğur ERSOY - Kısaca anlatayım. ODTÜ'deki laboratuvarın başlangıcı iki eşemadır. Ben barakalarda başladım, orada ufak bir laboratuvarımız vardı; ufak tefek şeyler yaptık, o zaman için fena da sayılır. Dohc sonra şimdiki binanın yapımına başlandı. Biz binanın inşaatını, betonunu falan kontrolettik; fakat, belli bir aşamada ykeri. ben 2 yıllığına Amerika'ya gittim. Döndüğümde iki teknisyen buldum laboratuvar da; Orhan ve Burhan AVCI kardeşler -büyük şans dediğim- ama, laboratuvar da fazla bir şey yoktu. Betonarmede araştırma yapacak sorn. bir eleman hazırlamam lazım kalıp yok, betoniyer yok, yükleyeceğim bir kriko var ama çok pırlıltı. yok sayılır. Ölçüm aletleri yok, en basiti yükü ölçmek için yalnızca bir büyük halkdısı var, o da hiç pratik bir şey değil. Dolayısıyla, ilk aşamada bunları temin edelim dedik. Sac aldık, koyar kalıbı yaptık her türlü kiriş, kolon vesaire dökülmek için. Betonluyer ısmarladık -bir yanlış anlama sonucu, o zamanki rektör fena halde kızmıştı. şantiye mi kuruyoruz. betoniye ne gerek var diye. Beton dökülecek yerleri hazırladık, kriko ve bir de yük-ölçer ısmarladık. Dediğim gibi, teknisyenler olağanüstüydü; bu yüköl-

çeri açıp içindeki mekanizmaya baktılar ve önce bir taklitini yaptılar. Daha sonra, geliştirdiler, daha iyilerini yaptılar.

Bütün bunlar o kadar heyecanlı ki, ben sabahleyin geliyordum, üzerimideğiştirip laboratuvara iniyordum. Elde hiçbir şey olmayınca onları yapabilmek için çocuklarla beraber çalışmak lazımdı, ama dediğim gibi şansımızşuydu: Mesela, şöyle bir şeyi nasılölçebiliriz diye soruyordum; akşam evlerine gidiyorlar ve sabahleyin bir çizim getirip çözüm öneriyorlar. O gün işe girişiyorlar, akşam aletin prototipi ortaya çıkıyor. Deniyoruz, aksaklıkları cin gibi hemen anlıyorlar ve gideriyorlar. Dediğim gibi, akşamları geç vakte kadar buradayız, cumartesi buradayız, pazar buradayız. Asistanlar da severek geliyorlar. Ama şunu da bilhassa söylemek istiyorum. Bu çalışma ortamında işin biraz da bu sosyal tarafına bakmak gerekiyor. Gerek asistanlarla gerek teknisyenlerle şokotor, oyunlar, beraber akşam yemekleri, vesalre; bu havaya girdiğimiz zaman bu iş çok iyi yürüyordu. Tabii ondan sonra birtakım aletler gelişince bu işleri yürüdü.

Bana şimdi sorsalar en heyecanlı deney hangisi diye, muhakkak ki, sistem deneyi, kırış-döşeme birleşimi derim. Birkere o deneyin dizayn edilmesi, ölçümlerden anlam çıkarılması falan başlıbaşına son derece karmaşık bir olaydı. Bu deney için bize çeşitli tekniklerde bulunanlar oldu. Fotogrametrik aletlerle yukarıdan fotoğraflar çektilik; komparatörleri fotoğrafla kayda geçirdik filan ama bunlardan bir sonuç alamadık, bizim basit gözle okuma yöntemi daha başarılı oldu.

Tuğrul TANKUT- Dilerseniz başka bir soruya geçmeden önce, şu sünme deney eğrilerinde görülen beklenmedik sıçramayı açıkla mısınız?

Uğur ERSOY O zamanlar Üniversitede iktane başarılı laboratuvar vardı. Birisihidrolik, biriside bizim laboratuvarı. Onun için bir yabancı devlet başkanı geldiğinde, Sayın KURDAŞ'ınları önce buralara getirirdi. O sırada sünme deneyleri yapılıyordu; yani kırışlar sabit yükler altında tutuluyor ve haftada bir ölçüm alınıyordu. Tabii kimse yaklaştırmıyordu bu kırışlarınyanına. O gün Etiyopya -o zamanlar Hobeşistan- İmparatoru Halle SELASSIE laboratuvarı gezdi, çok ilginç ve güzel sorular sordu. Bilinçli sorular soruyordu ve çok ilgilendi laboratuvarla. Birde ne göreyln. imparatorun korumaları gitmişler, bizim sünme kırışlerininüzerine oturmuşlar. Ölçümler alınınca eğrilerde muazzam bir sıçrama görüldü. Bizbuna "Haile Selassieetkisi" adını vermiştik.

Tuğrul TANKUT- Bu alanı kapamadan önce son bir sorum daha olacak. Son yıllarda özellikle ölçümlerin alınması ve değerlendirilmesi yöntemlerinde önemli gelişmeler oldu. Daha önce gözle okuduğumuz, saatler boyu süren ölçümlerin yerine, bilgisayarla çok daha hızlı ve sağlıklı okumalar alabiliyoruz. Ama yine de ileriye dönük çeşitli beklenti ve dileklerimiz var. Laboratuvarın olanakları ve yetenekleri, açısından bugünkü durumunu ve geleceğe yönelik düşüncelerinizi kısaca söyler mısınız?

Uğur ERSOY Başladığımızda gözle okuma clıyorduk, oldukça ilkel yöntemlerle çalışıyorduk; fakat o yıllarda bu iş bütün dünyada böyleydi. Bir süre sonra dünya daha elektronik şeylere geçti; biz ölçüm tekniği açısından geride kaldık. Daha sonra bu gelişmeleri yakaladık; şu sırada yüklemeyi biz kontrol ediyoruz ama, okumaların alınması ve değerlendirilmesi tamamen otomatik olarak yapılıyor. Bugün aşağıda başka bir sistem geliştiriliyor. O sistem uygulamaya girdiğinde yükü bir program dahilinde verebil-

mek ve aynı zamanda ölçümleri de o şekilde almak mümkün olacak. Bunun ilerisinde ne olabilir? Bunun ilerisinde olabileceği hemen görünen şu: Bir depremi benzeştiren yükleme yapılırken, ilk darbe binanın rijitliğini değiştiriyor. Bugünkü deneylerde, o değişimi dikkate almadan deprem yükünü uygulamaya devam ediyoruz. Halbuki deprem yükü, binanın rijitliğiyle ilişkilidir. Dolayısıyla, bir bilgisayar aracılığıyla her an binanın yahut yüklenen elemanın değişen rijitliği dikkate alınarak bu yüklemenin denetlenmesi söz konusu olacak. Sürekli olarak daha otomatikçe doğru gidiyoruz. Bunun her zaman için avantajı yok. Daha otomatikçe gittiğin zaman birtakım dezavantajlar da beraber geliyor. Eskiden biz deneyi çok daha ağır yaparken neyin yanlış gittiğini anladık, durur gerekeni yapardık. Yavaş yavaş onları kaybetmeye başlıyoruz. Ama bu gelişmenin bir sonucu. Bir de örnek vereyim. Yaptığımız NATO projesi deneyini San Francisco'da taktim ettiğim zaman BERTERO oturum başkanını, PARK ise başkan yardımcısıydı. Çok hoşlarına gitti ve olumlu şeyler söylediler. Akşam kokteylde, kullandığımız ilkel ölçüm yöntemlerini anlattım. Sonuç olarak, belli ölçümleri aldığımızı, kendilerinin de aynı ölçümleri elektronik yöntemlerle daha kolay ve çabuk almakta olduklarını, aramızdaki tek farkın bu olduğunu vurguladılar. Bu bence çok önemli.

TUĞRUL İANKUL - Sizin oldukça duyarlı olduğunuzu bildiğim, bu alandaki son soruya geldim. Araştırmanın önemini açıkça vurguladınız. Bunun ardında da yayın yapmak gereği apaçık ortada. Üniversite ortamında yayınların değerlendirilmesi söz konusu. Yayınların değerlendirilmesinde son yıllarda çok önem kazanan iki faktör var. Birisi yayın sayısı, diğeri atıf sayısı. Bu değerlendirmenin bugünkü uygulanma biçimi hakkında düşüncelerinizi dinliyoruz.

Uğur ERSOY - Kimseyi itham etmek istemiyorum ama -Cohlt ARF'ın deyimiyle- yapılan aptallık. Çünkü eğer kendinize güvenliyorsanız çok katı kuralları koyarsınız. Kurallara dökerseniz, futbol maçı gibi 5-3 bitti mi, bu takım galip dersiniz; bu kadar basit. Şimdi size iki örnek vereyim. Ben bunu yaşadım, çünkü profesörlük jürisinde vardım. Adamcağız plaklarla ilgili bir teori geliştirmiş, fena değil. Bunu makale olarak yayımlorruş, çok makbul benim için. Bir-iki ay sonra aynı teoriyle ikinci makale çıkmış; bu plağın kenarında delik olursa ne olur diye. Mesnet koşulu değiştirilmiş; iki tane daha makale; aynı teoriyle bir yılda altı tane makale. Bana göre bu bir tek makaledir. Ama bugünkü üniversite yönetimlerine göre altı makale sayılır. Öbür tarafta, deneysel araştırma yapacak bir adam, altı ay deney düzeneğinin hazırlanmasıyla uğraşılıyor. Ondan sonra deneye başlıyor, bir yıl da deney sürüyor. Bu adamın bunu yazması çizmesi iki yıl filan. Öbür adam iki ayda bunu yazıyorsa ve bu makaleye aynı değeri veriyorsanız, bu işte bir yanlışlık var demektir. Bir adam tanınmış yerlerde 100 tane yayın yapmışsa, elbette bunun bir ağırlığı var. Ama öbürü 80 yayın yapmış, bu 100 yayın yapmış. 100 yayın yapan daha iyidir demek aptalıktır, kendine güvensizliktir. Çünkü makaleyi değerlendirirsiniz, bir adamın üç makalesi diğerinin yüz tane makalesine değebilir. Mustafa İNAN'ın kaç tane endekse geçmiş olan makalesi var? Büyük adam diyoruz Mustafa İNAN'a, ben de büyük adam olduğuna inanıyorum. Ama ışınlıze geldiği zaman söylüyoruz bunu. Öbür tarafta başka bir adam için doksan, öbürü için seksen şeklinde hesap yapıyoruz. Bu bence Türkiye için son derece sakınca!.

1971 ODTÜ Mezunları ile, Uğur ERSOY- Rüştü YÜCE, 1991, Ankara - Hilton

YÖNETİCİ UĞUR ERSOY

Tuğrul TANKUI - Dilerseniz konuyu değiştirelim ve yeni bir Uğur ERSOY'a bakalım. Yöneticilik boyutuyla Uğur ERSOY'ımdaki konumuz. Önce laboratuvarın yönetimi ve verimli çalıştırılması konusunda düşüncelerinizi ve deneyimlerinizi alsak; sonra bölüm düzeyine geçsek üç kez bölüm başkanlığı yaptınız İnşaat Mühendisliği Bölümü'nde- daha sonra üniversite yönetimiyle - yine biliyoruz ki üç kez ve üçü de çok kritik dönemlere rastlayan rektör yardımcılığınız ve bir kurucu dekanlığınız var - ilgilidüşüncelerinizi alsak diyorum. Son olarak da ülke yönetimiyle ilgilidüşüncelerinizi değİnsek İstiyorum.

Uğur ERSOY- isterseniz şöyle yapalım: Yöneticiliği bir kere ikiye ayıralım. Akademik yöneticilik ve laboratuvar yöneticiliği bence oldukça ayrı şeylerdir. Çünkü laboratuvar yöneticisi olunca çalıştığınız branşın içindesiniz;

yani esas itibariyle yaptığınız iş araştırmanın içinde. araştırmaya devam ediyorsunuz. Dolayısıyla ben onu tam okodernik yöneticilik olarak kabul etmiyorum. Öbür tarafta akademik yöneticilik deyince, araştırmayı bırakmak zorundasınız. Ya ben öcecerneclri o işi, yahut da işin gereği o. Yani ben akademik yöneticilik yaptığım yıllarda mesai saatleri içinde kesinlikle dersimle veya araştırmamla uğraşamadım. Bana kalan tek zaman akş.amdır. Bölüm Başkanırken akşam çalışmayı becerdim. Ama Rektörlükte gecemiz de yoktur. O zaman okcoemik yöneticilik akademisyen olmak kararını vermiş bir insan için, bir özveridir. Çünkü kaybedeceği çok şey vardır. Bizim rahmetli. PARLAR gibi akademik yöneticiliği meslek kabul ederek benimseyen insanları takdir ediyorum. Ama ben kalkacağım beş sene akademik yöneticilik yapacağım, ondan sonra döneceğim tekrar mükemmel bir akademisyen oloco-

ğım; bu biraz zor; benim için zor, daha doğrusu olanaksız. Ama yetenekli insanlar belki yapabilirler.

Önce isterseniz çok kısa olarak laboratuvar yönetimine değinelim. Tüm yönetimlerde olduğu gibi bence bir kere diyalog çok önemli. Yani buradaki kişilerle yönetici arasında birbirine güven ve birbirine sevgi olmalıdır. Korkuyla başlayan bir ilişki bence hiçbir yere götürmez bu işi. Ben hiçbir zaman korku yaratmaya çalışmadım. ama zaman zaman sert konuşmalarımız oldu; ama esas itibariyle ben karşılıklı sevgi, güven gibi duygulara önem veriyorum. Ben laboratuvar, yani yöneticinin asistanlar ve teknisyenlerle ilişkisinden bahsediyorum. Onun için birlikte oynanan voleybollar, dışarıda yenilen yemekler, şuraya buraya gitmeler çok önemli. Ben bunlardan elbette zevk alıyordum, zevk aldığım için de yapıyordum; ama emin olun bunun en az yarısı nedeni bu havayı yaratmaktır. Bence çok çok önemliydi bu.

Şunu söyleyeyim, yöneticiliğe ben hiçbir zaman hevesli olmadım. Benim ilk rektör yardımcılığım hariç, diğerleri hep zorlanarak oldu. Tekrar ediyorum, benim mesleğim yöneticilik değil, benim mesleğim akademisyenlik ve yöneticiliğin akademisyenliği yediğini de ben çok iyi biliyorum. İkinci rektör yardımcılığım ve ikinci bölüm başkanlığım 12 Mart sonrasına rastlar. Arkasından 12 Eylül, yani hep krizli dönemlerde. Yani kriz olmayan dönemlerde herkes yönetici olmak ister; ama krizli dönemlerde yönetici bulmakta güçlük çekiyorlar. O zaman da bir Don Kişot gerekiyor. Dikkat edin bir yıldan fazla sürmemiştir benim akademik yöneticiliğim. Çünkü işler düzene girip de tehlike bulutları ortadan kalktığı zaman, ben bırakıyorum dediğim zaman, bunun sahlbi çok çıkıyor. Kimse tasalanmıyor. Benim de amacım bu: eleştiri olarak söylemiyorum, tam tersine benim kurtul-

mamda önemli rol oynuyordu durumların iyileşmesi.

Ben yine yöneticilikte de laboratuvardaki yöntemi takip ettim biraz. Mesela, idari personelden üst düzey birinin söylediği "Hiç kimseyi azarladığımı, duymadık ama, gerektiğinde bir işbitirmek için geceyarısına kadar çalışırdık, mahcup olmayalım diye." sözü, bu anlayışı aksettiriyor.

Yöneticilik konusunda sporun, ama kendi kendine yapılan spor değil, müsabaka sporunun çok büyük önemi var. Çünkü bir takım sporudur. müsabaka sporunda bir sezon beraber geçirilecektir ve dolayısıyla insan ilişkileri konusu önemlidir. Mesela, Robert Kolejde kaptanlık yaptığım dönemde, takımda bir sürü profesyonel oyuncu vardı, ben bunlara sert davranamazdım. Ama çok yumuşak davranırsam da olmazdı. Yani yöneticilikte bence en önemli şey ilişkiler dengede tutmak.

Tuğrul TANKUL - sanıyorum bir konuya daha sıra geldi. Ben, o konuya sizin doğal olarak geçeceğinizi düşünüyordum. Siz geçmediniz; ben onu ayrı bir soru olarak sordum: Orta Doğu Teknik Üniversitesinde akademik yöneticilikleriniz doğal olarak bu üniversitenin yönetim sistemi içine derinlemesine girmenize neden oldu. Aslında ilk yıllardaki rektör yardımcılığınızdan başlayarak da bu sistemin oluşumunda, gelişiminde etkili olduğunuzu biliyorum. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin YÖK öncesi dönemdeki sistemini tanımlayıp değerlendirmeniz sanıyorum çok yararlı olur. Ve hemen ardından, Üniversite'nin bugünkü sistemini nasıl gördüğünüzü anlatırsanız sanırım o da ilginç olacaktır.

Uğur ERSOY - Orta Doğu'nun kuruluş yıllarında rektör olan kişi, benim kendisine yardımcılık yaptığım WOOLRICH, 25 yıl Tekes'te rektörlük değil, dekanlık yapmış bir kişiydi. Aslında bu çok önemli; zira, cko-

demik sistemi işleten rektör değil, dekorıdır. Nitekim WOOLRICH'den sonra gelen rektör bana soruyordu Amerika'daki sistemi. WOOLRICH bizde ôdetâ bu işin eğitimini yaptırdı. Mesela, ben Amerika'da okudum ama Amerika'da bir yardımcı profesör nasıl atanır, ne kıstaslar aranır konusunda hiçbir fikrim yoktu, Bütün bunların, yani bizim akademik sistem dediğimiz sistemin yerleşmesi sırasında teker teker bize ders verdi WOOLRICH, Bunun sonucu olarak biz dersimizi öğrenmiş olduk, ondan sonraki yıllarda da öğrendiğimiz dersi uygulamaya ve başkalarına öğretmeye çalıştık. WOOLRICH bu üniversite tarihinde o bakımdan çok önemlidir.

Orta Doğu'nun en büyük avantajlarından biri yasadır; 3-5 sayfadan ibaret, hiçbir detaya girmeyen bir yasa. O kadar basit ki, birinci maddede "Bütün yetki Mütevelli Heyeti'ndedir" diyor. İkinci maddede "Mütevelli Heyeti gerekli gördüğü şahısve kurumlara bu yetkisini devreder" diyor, Dilediğinizi yapabilirsiniz, büyük bir serbestivar. Dolayısıyla, mali serbestlik getiriyor, ihale kanununa tabi değilsiniz, Sayıştayatabi değilsiniz,

Seneler ilerledikçe, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde de yönetmelik yaptılar. ihale kanununa tabi değilken ihale kanununun aynısını yönetmelikle getirtiler. Çünkü sorumluluktan korkuyorlardı. "Üniversite sistemi" derken konulan ilkeleri ve yasayı kastediyorum. Genç kadrosuyla ilk zamanlar yaptığı atılımı bir daha yapamamıştır Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Ne yasa buna müsaitti, ne de kişilerin müsaitti; kalıplaşmıştı artık.

YÖK geldikten sonra temelde çok değişiklik oldu; ama biz o değişikliği daha önce yaşamaya başladık. Orta Doğu Teknik Üniversitesi sistemine vurulan ilk darbe, 1971-72'de Üniversite Yasasına bzlrlnkllrln zorlamasıyla konulan bir maddedir, yani Orta Do-

ğu Teknik Üniversitesi sistemidir: "Profesör eşittir ODTÜ'deki profesör; ODTÜ'deki asosye profesör eşittir doçent" şeklindeki eşdeğerlik maddesidir bu. Bunu bizim profesörlerle doçentlerimiz istediler. Düşünmediler ki, bunu koyduğunuz anda yardımcı profesör ne olur? Ben söyleyeyim; doktor asistan. O zaman Orta Doğu sisteminin belkemiği olan yardımcı profesör en büyük darbeyi böylece yedi.

Ondan sonra da tuttuk Mütevelli Heyeti'ne takılmaya başladık. Mütevelli Heyeti'ne takmakta haklı değil miydik? Haklıydık, çünkü bir sürü siyasî müdahale başlamıştı buraya, Bizim kilerirtelkiniyle Anayasa Mahkemesi biliyorsunuz Mütevelli Heyeti'nin yetkilerini iptal etti. Mütevelli Heyeti olmayınca Orta Doğu Teknik Üniversiteside Olmaz. Öyle bir sistem tasavvur edin ki, devlet bütün parayı size verecek ve sizi hiç kontrol etmeyecek.

Olayı bence doğru anlamak lazım, YÖK'ten ewel Orta Doğu Teknik Üniversitesi sistemi, yukarıda sözü edilen iki büyük darbe aldı. İkinci darbe o kadar büyük ki, üniversitenin ayakta kalmasına imkan yoktu. Bir süre Mehmet KİCİMAN'ın yetkisini aşarak yaptığı uygulamalarla ayakta kalabildi.

Bugüne gelince, sorduğun için onu da kısaca söyleyeyim; bence bugünkü durumu irdelerken biraz insafı olmak lazım. Şöyle ki; bugün bizim tabi olduğumuz bir yasa var, bu bütün üniversitelerin tabi olduğu yasa. Vani eski avantajımızı kaybettik. Daha iyisi olmaz mıydı bugünkü durumumuzdan. Bana kalırsa olabilirdi; ama yine de Orta Doğu Teknik Üniversitesi temel özelliklerinden bazılarını olabildiğince muhafaza ederek yasaya rağmen gidiyor şimdilik.

Tuğrul TANKUL - Yöneticilik konusunu üniversite çerçevesi içinde ele aldınız. teşekkür ederim. Birdüzeyden daha söz etmişim. Ülke düzeyinde yöneticiliği nasıl ele alıyor ve bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Uğur ERSOY - Bence iki çelişki var. Doğru dürüst adam girmez mi bu siyasete diyoruz. Ondan sonra siyasete girenleri eleştirip, bizi idare edenlere bakın diyoruz. Ben bazen bundan rahatsızlık duyuyorum. Ben siyaset sevdasından galiba 28 yaşımıdayken vazgeçtim. Akli başında insanların siyasete girmesi lazım. Yani girenleri eleştirip "Efendim, bunlar şöyledir böyledir" diyerek bir kenara çekilmek bence çok yanlış. Bana soran eski öğrencilerime, ahabplarıma filan tereddütsüz "Girin" diyorum. Soranlara "Niyetliysen hiç tereddüt etme gir, ama yapacağın bir fedakarlıktır" diyorum. Çok daha iyi kadrolar çıkarabilir Türkiye. Benim bir yazım var, demakrosilerde ortalamanın herşeye yansıdığını anlatan. Meclise baktığınız zaman ortalama beş aşağı beş yukarı temsil ediliyor. Ama yine benim kanımca eğer akli başında birtakım kimseler gerçek bir mücadele verirlerse ortalama biraz yükseltebilirler. Bugün en önemli şey dürüstlüktür. Sayın ÖZAL Türkiye'nin ekonomisini geliştirdi, dışa açtı filan; bunların hepsini saygıyla karşılıyorum, ama

Oyuncular. Kuşve Kuşlu Ayna, 1999

ÖZAL'ı bir şey için hiçbir zaman affetmem. ÖZAL Türkiye'nin değer yargılarını zorlamıştır. Ve değer yargılarının böyle olduğu bir ortamda siyasetin temiz olmasını beklemek saflık olur.

SANATÇI UĞUR ERSOY

TUğrul TANKUT - Şimdi de Uğur ERSOY'un sanatçılık boyutunu ele almak istiyorum. Araştırmacılıktan söz ederken romantik yaklaşımın önemini vurguladınız, Daha önce lise yıllarında edebiyat okuma niyetinizi dile getirdiniz. Belli ki, öteden beri sanata karşı eğiliminiz süregelmekte. Son yıllarda sanatçı özellikleriniz yeniden ortaya çıkıyor, edebiyat ağırlıklı olarak. Bilmem bu değerlendirilmem sağlıklı mı? Siz ne düşünüyorsunuz?

Uğur ERSOY - Ben sanatkar değilim bir ke-re. Sanata eğilimi olan bir insanım diyelim. Her üniversite hocası bilim adamıdır. her sahneye çıkan sanatkardır dediğim zaman biraz yanlış yapıyoruz. Dolayısıyla ben de o kategoriye girmem, ama edebiyata hep

Heykeller, 1990

merakliydim. Mesela, Amerika'da çalışıyordum. Birakşam bir arkadaşın İngiliz edebiyatı okuyan hanımıyla onun Amerikalı arkadaşı bir gün sonraki sınava çalışıyorlardı. Biz arkadaşla otururken içeride bunlar birbirlerine soru sorup cevap alıyorlardı; ben oradan müdahale ettim, cevaplarının yanlış olduğunu söyledim. Bunlar bana fena halde kızdılar ve onun üzerine gece yarısı kütüphaneye gittiler. Geldiklerinde kızın biri ağlamaya başladı, "Bir mühendis benden iyi biliyorsa bu işi, ben yarın bu sınavı başaramam" dedi.. O gün SHAKESPEARE konuşuluyordu galiba. Ben bunları bir amaçla öğrenmiş değildim, hoşlandığım için okumuştum.

Şimdiye kadar niye yazmadım da, bilmem 65 yaşında ...

Tuğrul TANKUL - O kadar oldunuz mu? Yoksa 10 yıl sonra mı başlayacaksınız?

Uğur ERSOY- Ben o anıları povlçştırdım arkadaşlarıma duyurmak istedim; yani ciddi olarak başlamadım.. Niyetim 100 kop ya bastırıp arkadaşlarıma dağıtmaktı.. Fakat basımcı ısrar edince basıldı, dağıtıldı vesaire ...

Yalnız onunla değil, başka şeylerle de uğraşırım. Mesela, yayladaki evin bütün mobilyasını ben yaptım, yani marangozluk, zanaatkarlık. Oyma yapıyorum, ama bunu zevk aldığım için yapıyorum. Ben bunu hep yaptım, ama birkaç yıldır ortaya çıktı. Ayrıca muazzam bir şiir koleksiyonum vardı, ama maalesef kayboldu. Yazıp bir tarafa atıyordum.

Tuğrul TANKUT- O konuda çok tartışmalı olaylar var. Sarışın hanıma yazdığınız şiir örneği gibi!

Uğur ERSOY- Evet, bana iftira ettiler.

SPORCU UĞUR ERSOY

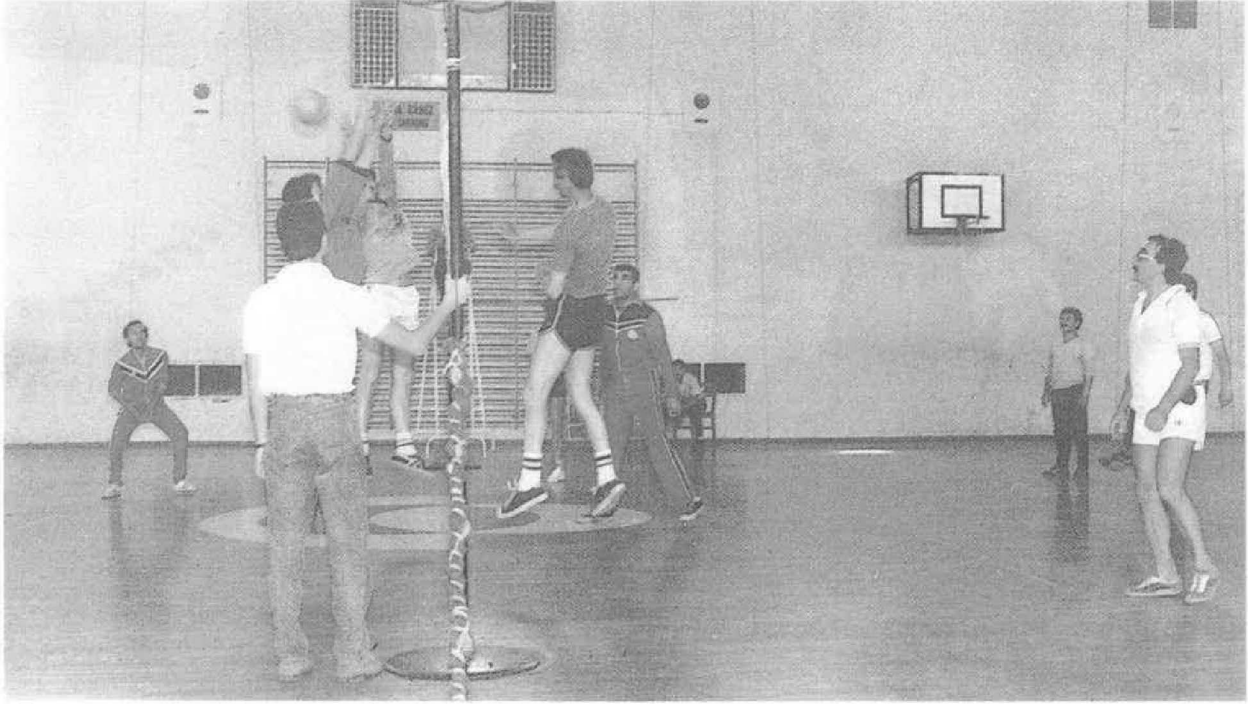
Tuğrul TANKUT- Birboyutun uz daha var ki; sizinyaşamınızda, kişiliğinizin gelişmesinde ve diğer çalışma olonlonnzdo çok etkili oldu-

Robert Kolej Futbol Takımı, 1954

ğunu biliyorum. Sporculuk boyutunu. Bu konuda söyleyeceğiniz...eyler oldUğunu sanıyorum.

Uğur ERSOY- Okuyanlar belki bir ders çıkarabilir.. Ben sporu biraz o açıdan alacağım. Tarsus Kolej1'nde spor mecburiydi; saat 16.00'da dersten çıktığınız zaman her öğrenci bir spor yapmak zorundaydı.. Hocalar teker teker yoklama yaparlardı, yani ya voleybol, ya futbol filan oynayacaktınız. Ben spordan zevk aldım, futbol ve voleybol oynadım. Tarsus Kolejinde tamamen amatörce oynadım. önemli bir şey değil. İstanbul'a girdince bunun boyutu değişti, kulüp sporuna dönüşmeye başladı ve sporun bana -rnüso-baka sporundan bahsediyorum- kazandırdığı çok şeyler oldu. Mesela, profesyonel olarak oynadığım ilk üç maçta dışarı atıldım; karşımdakinin yaptığı harekete sinirleniyordum. karşılık veriyordum, karşılık verince de hakem beni görüyor ve cezalandırıyordu. Daha sonra kendimi tutmasını öğrendim; bu bana hayatta çok önemli şeyler kazandırdı. Yani ben, çıkacağım maça hazırlandığım gibi, bu adamla oturacağım, iki saat toplantı yapacağım ve kesinlikle sinirlenmeyeceğim diyerek hazırlık yaptığım oldu. Bunun bir tek istisnası var, öğrencilerimle bunu yapı-

ODTÜ Spor Salonu, arka planda f&üştüYUCE, 1989

rnıyorurn. yani eski bir öğrencimin yaptığı bir şey çok gücüme gidebiliyor, orada duygu-saloluyorum. Ben bu işi o kadar iyi yapmaya başladım ki, kaç yıllık profesyonel oyuncular benim yüzümden oyundan atıldılar. Yani benim sinirlenmememe sinirlendiler. Hatta rahmetli Mehmet Ali YALIM, "Şu Uğur beyi bir kere konuşturamadım voleybolda" diye hayıflanırdı. Hele kaptansanız insanların çeşitli kişiliklerini düşünerek, kimisini okşoyorok, kimisine biraz daha sert söyleyerek idare etmek, insana önemli tecrübeler kazandırıyor.

Bir de çok kısa olarak şunu söyleyeyim, spor, insana kazanma hırsı getiriyor; ama temiz oynayarak kazanmak.

EMEKLİ UĞUR ERSOY

Tuğrul TANKUL - Son olarak ortaya koymak istediğim emeklilik boyutuyla **Uğur ERSOY**. Uğur ERSOY emekli olalı, sanıyorum 2 ay kadar oldu, bu süre içinde çalışma düzeyinde benim açımdan herhangi bir değişiklik olmadı. Bu böylece sürüp gidecek varsayıyorum, böylesi işleme geliyor galiba. Ama

bunun dışında ileriye yönelik düşünceleriniz, planlarınız, dileklerinize hakkında bize bilgi verirmisiniz?

Uğur ERSOY - Artık ben uzun vadeli plan yapmaktan vazgeçtim. Benim uzun seneler önce çok sevdiğim, aynı zamanda en iyi arkadaşım olan, ağabeyim Ahmet ile uzun vadeli planlarımız vardı; öldü, çekti gitti.. Yakın arkadaşım Nami ile planlarımız vardı; iki ay evvelonu da kaybettim. Dolayısıyla kısa vadeli düşünüyorum artık; şimdilik buradayım. Yalnız şu var Tuğrul, bu insanın tabiatı meselesi, ben hanıma bir şey söyledim, hoşuna gitmedi: "Ağaçlar ayakta ölür"; yani ben çalışmadan duramam. Benim en korktuğum iki şey var. Birincisi: Beraber futbol oynadığımız bazı arkadaşlarımın 33-34 yaşında hölö futbol oynayacağım deyip de sahada rezil olduklarını gördüm. Bana çok acı geldi; tribünlerin ayakta alkışladığı kimseleri tribünler yuhaladı. İnsanın, kendi işinin bittiğine karar verebilmesi galiba çok zor, ama veremezse de çok acı oluyor; yani buroda çok dikkatli davranmalı.. Sizlere de bir görev düşüyor ta-

Uğur ERSOYyaylada çocukluk arkadaşlarıyla, 1988

bii bundan, uyornc görevi düşüyor, gerçek-
çi uyarma görevi düşüyor.

ikincisi de şu: Bir yerde alışkanlıklar var.
Örnek olarak söyleyeyim; birkaç gün önce
Günev (ÖZCEBE) aşağıda yapıcıcak dene-

ye çağırdı.. Bu, yapılan deneylerin beşincisi
mi nedir; hiçbir özelliği yok. Ben o sırada ge-
lemeyeceğimi söyledim; Güney deneyi er-
telemeyi teklif etti. Nereden geliyor bu? Ben
burada olduğum sürece bir alışkanlık oluyor.

Okulu eski Robert Kolej, şimdiki Boğaziçi Üniversitesi.
Erguvanlar Uğur ERSOY'a her zaman esin kaynağı oldu.

Bu alışkanlık doğru bir alışkanlık değil. Dolayısıyla, benim gitmemle o alışkanlık sona erer. Bu işte zamanlama önemli. Sekseninci doğum günümde FERGUSON'un bana söylediği bir şey var: "Artık burada gençlere gölge olmak istemiyorum." dedi. Bu gölge olmak değil, kapasitesini yitirmenin sonucu. mahcup durumlara düşme endişesi. Bu duruma düşmek istemem.

Tuğrul TANKUT- İki önemli şey söylediniz son olarak. İzin verirseniz bunlara ben de değlnmek istiyorum. Birine olumlu bakıyorum. diğerine katılmıyorum. Birincisi, "Ağaçlar ayakta ölür" deyimini. Bu kelimelerle ifade edilmesi kulağa hoş gelmiyor ama, bu deyim, size uyan, size yakışan bir anlayışı yansıtır bana kalırsa. Ben gerçekten sizin çalışmayı kolay kolay bırakabileceğinizi sanmıyorum; bunun size yakışacağını da düşünüyorum.

Verdiğiniz ikinci örneğin isetümüyle yanlış oldUğU kanısındaım: 33-35 yaşındaki sporcunun çıkıp gülünç duruma düşmesi! Bu çok doğrudur, onların oynadığı oyunun adı tutboldur. fizikte oynanır. Bunu üniversitte hocalığıyla karşılaştırmak bana pek sağlıklı görQılmÇJyor. İnsan, düşünsel niteliklerini, bilgisini ve yaratıcılığını da zaman içinde kaybedebilir; buna da bir itrozın yok. Ama ben, sizin hocca olarak, araştırmacı olarak, çocuğunuz yaşındaki pek çok kişiden daha aktif, daha yetenekli, daha üretken olduğunuz kanısındaım. Bu nedenle, bu benzetmeye katılmıyorum; bunun uzantısı olarak söylediklerinize de katılmıyorum.

Uğur ERSOY- Gölge meselesine mi?

Tuğrul TANKUT- Gerçekten bir gölge etme durumu söz konusuysa, gölge edilmesi gerektiğini ben de düşünüyorum. Bu gölge etme konusu, galiba birtakım makamlar, unvanlar falan söz konusu oldUğunda önem taşıyor. Burada böyle bir şey söz

konusu değil; kimsenin ne makamını, ne unvanını alıkoymak, engelolmak, gölge etmek söz konusu değil. Burada tamamen dostça, hatta belki ağabeyce yol göstermek işlevinin size dQıştüğünü düşünüyorum.

Verdiğiniz örnek, siz laboratuvara çağırıldığında gldemeyeceğinizi söylemeniz üzerine Güney'in deneyi ertelerneye kalkması. Eğer olabiliyorsa neden olmasın? Güney sizi oraya nezaketinden çağırıyor; size değer verdiğinden sizden yarar beklediğinden, bir sorunla, bir kritik durumla karşılaştığında sizin yardımınızı beklediğinden çağırıyor. Bunu verebildiğiniz sürece, ben bunun hiç de kötü bir alışkanlık olduğunu düşünmüyorum.

Uğur ERSOY- Alışkanlık olmuyor mu o biraz?

Tuğrul TANKUT- Olabilir, ama bu alışkanlığı frenlemeye gerek olduğunu sanmıyorum; doğal gelişimine bırakılıp, gerekiyorsa zaman içinde giderek azalması bana daha sağlıklı gibi geliyor.

Uğur ERSOY- Benden farklı da düşünsen ben bir şeye memnun olurum. Sahaya çıkıp rezil olan futbolcuya harika oynadığını söyleyenler aslında ona kötülük yaptılar bence. Ben doğruyu söylemeye kalkınca yanlış anlaşıldım. O kişi yanlış yorumlar yaptı, ama iki sene sonra gelip benden özür diledi. Bu konuda uyarıcılık yapabilmek lazım. Benim demek istediğim sonuç olarak budur.

Tuğrul TANKUT- Bazı konularda bana güvenebldiniz geçmişte; bu görevi de bana bırakın.

Uğur ERSOY- Tamam. Ama inşallah yerinde ve zamanında yaparsın bu görevini.

Tuğrul TANKUT- Ayırdığınız zaman için çok teşekkür ediyor; size sağlık ve mutluluk diliyorum.

İsmail ERSOY, 1954